

The background image shows a wide, grand staircase with a child walking up. The scene is overlaid with a purple tint. In the top right corner, the logo 'JHNY' is displayed in a white, stylized, blocky font. The main title is centered on the left side of the image, and the event details are in the bottom left corner.

JHNY

Mitä hankinnoista on kirjattu uuteen hallitusohjelmaan?

Hankintaseminaari 2023, Kouvola

Erityisasiantuntija Olli Jylhä, JHNY

Hallitusohjelma 2023

Hankinnat edellistä hallitusohjelmaa merkittävämmiin esillä

- Hallitusohjelma 2019: Hankinta- 16 kertaa
- Hallitusohjelma 2023 Hankinta- 30 kertaa

Keskeisiä huomioita: sidosyksiköt, palvelusetelin käytön laajentaminen, sääntelyn tiukentaminen, HVA-alueiden toimintojen avaaminen kilpailulle

Hallitusohjelman löydät: <https://valtioneuvosto.fi/hallitusneuvottelut>

HVA-alueita, kuntia ja muita toimijoita koskevat kirjaukset

”Hyvinvointialueiden hallintomallia kehitetään paikallisen osallisuuden ja tulosvastuun periaattein, mutta sitä ei rinnasteta kunnalliseen itsehallintoon.” s.21

HVA-alueita koskevat kirjaukset 1/3

- **Palvelusetelin käytön lisääminen** tuotannossa (s.22, s.29, s.43)
- Omaan palveluun tuotantoon liittyvän sääntelyn muuttaminen, niin että nykyisin ns. omaksi tuotannoksi merkittyä osuutta voidaan ostaa enemmän määrin markkinoilta
- Selvitys HVA-alueiden hankinnoista (s.44)
- Valvonta käytännöt samanlaisiksi yksityiselle ja julkiselle tuotannolle (s.44)
- Yhtenäiset kriteerit palveluntuotannolle ((yksityinen ja julkinen puoli) s.50)

HVA-alueita koskevat kirjaukset 2/3

- Ohjataan hyvinvointialueita tarvittaessa käyttämään ostopalvelua tai palveluseteliä (s.22)
- Sijaispoolin kehittäminen, arvio hillitä kallista lyhytaikaisen vuokratyövoiman käyttöä. Lisätä kustannustehokasta oman henkilöstön ja ostopalvelujen käytöstä. (s.24)
- Jos asiakas ei saa julkista palvelua hoitotakuuajan sisällä, on hänellä oikeus saada palveluseteli tai maksusitoumus **toisen palvelutuottajan tarjoamaan palveluun.** (s.29)
- Selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää julkisen ja yksityisen yhteistyötä tukipalveluissa, tiloissa ja laitteissa. (s.29)

HVA-alueita koskevat kirjaukset 3/3

- Vammaisten erityistarpeista ja palvelun jatkuvuudesta huolehditaan hankintalainsäädösten puitteissa. Huomioidaan **hankinnoissa mahdollisuudet räätälöityihin suoraankintoihin.** (s.34)
- Valtion ja hyvinvointialueiden keskinäisiä valtakunnallisia tukitoimintoja kehitetään kunnianhimoisesti. Tavoitteena on tehokkaammat yhteishankinnat, (s.42)

Kunnat+rautatiet

- Kuntien osuudessa vain yksi kirjaus hankinnoista koskien ostolaskutietojen julkaisua (s.54)
- Rautatiet (s.108)
 - Avataan henkilöjunaliikenteen markkinat kilpailulle.
 - Perustetaan julkinen kalustoyhtiö julkisesti tuetulle ostoliikenteelle
 - Julkista tukea ei osoiteta markkinaehtoisesti toimiville reiteille

Hallitusohjelman kirjaukset julkisista hankinnoista s.102-104

”Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Markkinoiden avaamista jatketaan määrätietoisesti ja vastuullisesti.” s.102

Hankinta-asioiden pääkirjaukset

- Pääosa hankintoihin liittyvistä kirjauksista sivuilla 102-104
- Tavoitellaan merkittäviä säästöjä julkisilla hankinnoilla
- Lähtökohtana osuudelle ovat julkisten hankintojen luvut:
”veronmaksajien rahoilla tehdään hankintoja noin 50 miljardin euron edestä vuosittain”
- Lisäksi mainitaan että *”jopa 60 prosenttiin julkisista kilpailutuksista osallistuu enintään kaksi tarjoajaa”*

Toimenpiteillä
saavutettavien säästöjen
määrää on arvioitu aika
ylimalkaisesti

Alustavat hankintalain muutosehdotukset

- 1) Kilpailutuksen uusimiseen, jos kilpailutuksessa on vain yksi tarjoaja.
 - Tästä voidaan poiketa vain erityisen painavasta syystä. Kilpailutuksen kokonaistaloudellisuudesta tulee varmistua.
- 2) EU-kynnysarvon ylittävä hankinta voidaan olla jakamatta osiin vain erityisistä syistä ja mahdollistetaan ratkaisusta valittaminen.
- 3) Sanktioidaan suora hankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen ilmoittamatta jättäminen.

Kirjauksia joissa laajennetaan asianosaisten mahdollisuuksia valittaa julkisista hankinnoista

Hankintadataan liittyvät kirjaukset

4) KKV:n valvontaa vahvistetaan ja perustetaan hankintatietokanta, joka mahdollistaa kehitystoimien ja lainsäädäntömuutosten arvioinnin, parhaiden käytäntöjen levittämisen ja väärinkäytösten havaitsemisen.

5) Säädetään julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetys julkaistavaksi ilman erillistä pyyntöä.

Dataan ja valvontaan liittyviä kirjauksia

KKV:n tehtävistä kirjauksia myös
muualla hallitusohjelmassa

Onko tietokanta valvonnan käyttöön vai
myös julkinen?

Muut kirjaukset 1/2

6) Velvoitetaan hankintayksiköitä tekemään yli 10 miljoonan euron hankinnoista analyysi, jossa arvioidaan hankintamallin soveltuvuus ja ennakoidaan kustannuksia

7) Ohjataan kuntia ja hyvinvointialueita hyödyntämään nykyistä enemmän yhteishankintoja.

Epäselvää miltä osin yhteishankintoja ei tällä hetkellä toteuteta riittävästi

Muut kirjaukset 2/2

8) Velvoitetaan yhteishankintayksiköjä huomioimaan kilpailutuksissaan kilpailuolosuhteet ja markkinavaikutukset.

9) Selvitetään mahdollisuutta luoda esimerkiksi hankintavalituslautakuntaan perustuva järjestelmä nopeutetusta muutoksenhausta julkisissa hankinnoissa

10) Lisätään hankintaosaamista ja edistetään innovatiivisten hankintojen käyttöä

Osaamisen kehittämisen ja innovaation lisäämisen osalta ei ole ilmoitettu konkreettisia askeleita

Hankintavalituslautakunnan perustamista selvitetty VM:n selvityksessä (Halila, 2021)

Sidosyksikkösääntely (s.104)

”Rajoitetaan hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakia sidosyksiköiden avulla.” s.104

Sidosyksikkösäätely 1/3

- Johdanto-osuudessa:
 - Todetaan että sidosyksiköiden toiminta on ongelmallista kun sidosyksikkö toimii markkinoilla
 - Kasvatetaan yhteishankintoja
 - Rajataan inhouse-toimintaa siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa

*”Hallitus uudistaa **kuntalakia ja hyvinvointialuelakia** huomioimaan paremmin taloudellinen vastuullisuus ja kuntien yritystoiminnan markkinavaikutukset.”*

Sidosyksikkösäätely 2/3

- Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).
- Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin
 - A) kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot
 - tai
 - B) kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.

Avoimia kysymyksiä: Pitääkö omistajuuden olla suora?

Milloin sidosyksikköhankinta pitää perustella (esim. vuosittain)?

Pitääkö pyytää markkinahinta?

Koskeeko vain OY muotoista toimintaa?

Sidosyksikkösäätely 3/3

- Yhtenäistetään sidosyksiköiden ulosmyyntirajat enintään 5 prosenttiin ja enintään 500 000 euroon inhouse-yhtiöiden liikevaihdosta.
- Mahdollistetaan jatkossakin tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua

Epäselvää tarkoittaa kohta jätehuollon poikkeavaa rajaa (10%) vai/ja avoimuusilmoitusta?

Onko yhteistoiminta on järkevää jatkossa hoitaa ensisijaisesti muissa muodoissa kuin osakeyhtiömuodossa (silloin kuin mahdollista)?

Mitä hallitusohjelmassa ei ole

- Ympäristö- tai sosiaalisia kriteerejä julkisille hankinnoille
- Julkisten hankintojen kehittämisestä ja ohjeistamisesta (Hankinta-Suomi, neuvonta)?
- Rikosrekisteriotteiden sähköistäminen
- Sopimusdatan kerääminen
- Hankinnoilla työllistäminen ja työharjoittelupaikkojen luominen
- Jälki-ilmoitusten laajentaminen tai/ja sanktiointi
- Valtion toimijoiden hankintojen kehittäminen (suppeasti)
- Hankintojen iskuryhmä

Mitä tapahtuu seuraavaksi

- Suuri osa toimenpiteistä vaatii lainsäädännön muuttamista (esim. hankintalain muuttamista)
- Lakimuutosten ”sorvaaminen” vie oman aikansa
- Muutokset ovat merkittäviä, joten täyttä varmuutta niiden läpimenosta ei ole
- Joitain toimintoja on lähetetty kehittämään (esim. 10milj.€ hankintojen analyysityökalu)

Äitiyspakkauksen hankinnat

”Tuetaan perheiden liikunnan edistämistä. Sisällytetään pallo äitiyspakkaukseen”

”Hallitus selvittää mahdollisuutta toteuttaa vastasyntyneiden osakesäästötili, jonne valtio lahjoittaa jokaiselle vastasyntyneelle suomalaiselle lapselle ensisijoituksen osana äitiyspakkausta.”

Kiitos ja hyvää syksyn alkua

hankinnat@kuntaliitto.fi

hankinnat.fi

JHNY

JH
N.Y.

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ